

Zpravodaj

Ročník 11 - č. 2/2025

Vážení spoluobčané,

informuji vás ráda o dění v našich obcích za poslední tři měsíce. Nyní se blížíme ke kolaudaci budovy ZŠ v Olešce, která proběhne 21.8.2025. V současné době se pracuje na fasádě, kdy došlo k zateplení budovy a nyní jsou instalovány ozdobné prvky, poté bude provedena samotná fasáda. Po odstranění lešení začnou venkovní úpravy před vstupem do budovy. Ve vnitřních prostorách se pokládá linoleum, dokončují se obklady toalet, dlažba na chodbách je již položena. Ve výdejně jsou veškeré obklady, samotná výdejna bude instalována od 10.8.2025, rovněž tak nábytek do tříd a kabinetů. Probíhají práce na zajištění počítačové sítě a ostrahy objektu. Po kolaudaci bude uspořádána prohlídka budovy školy pro veřejnost.

Souběžně pokračují přípravné práce na vybudování parkoviště před školou.

Rovněž kuchyň v MŠ se připravuje na větší počet strávníků. Do kuchyně byl zakoupen nový robot, konvektomat a multifunkční pánev. MŠ si podala žádost o navýšení kapacity školní jídelny. Krajská hygienická stanice vyhověla její žádosti a 30.6.2025 byla zapsána školní jídelna při MŠ Oleška do rejstříku škol a školských zařízení s kapacitou 100 strávníků.

Stavba hasičárny na Bulánce je nyní dle harmonogramu mírně opožděna. V současné době se pokládají krovy na střechu, jsou objednána okna a prosklená stěna.

Obec Oleška obdržela dotaci na „Lesní stezku v Olešce“ – úprava lesíku „Mršinec“. Výzva k podání nabídek byla zveřejněna, 17.7.2025 proběhne výběrové řízení na zhotovitele této akce.

V „Mršinci se můžeme těšit na upravené cestičky, terénní sezení, skluzavku se schody, interaktivní prvky, lavičky, altán, krmelec, útulnu, krmelec a jiné. Termín dokončení je v říjnu 2026.

Poslanecká sněmovna ČR rozhodla o udělení znaku a vlajky obce Olešky dne 19.5.2025.

Dále bych se chtěla zmínit o některém druhu odpadů v našich obcích. Velkoobjemový odpad je svážen v našich obcích 1x ročně. Občané mají možnost celoročně odvézt tento velkoobjemový odpad každou druhou sobotu v měsíci do firmy NYKOS ve Ždánicích, nutné je potvrzení od obce Oleška.

Obec Oleška již nezajišťuje svoz pneumatik, občané si mohou na www.eltma.cz najít sběrná místa pneumatik v našem okolí – Kostelec n.Č.l., Uhlířské Janovice, Dobré Pole, Český Brod, Krupá....a zde pneumatiky odevzdat.

Občané, kteří vyprodukují více odpadů – plast a papír – jej mohou odevzdávat ve sběrném dvoře u OÚ v Olešce dle otevíracích hodin, po dohodě s OÚ kdykoliv. Pětičlenná platící domácnost má nárok na 2 nádoby na plast.

Přeji Vám krásné prožití prázdnin.

Magdalena Vlasáková

Předškoláci z Mateřské školy Oleška

Školní rok pomalu končí a mateřskou školu opustilo 16 předškoláků, kteří po prázdninách nastoupí do prvních tříd základní školy v Kostelci nad Černými lesy, Kouřimi, v Olešce a Zásmukách.

Při slavnostním pasování jsme se rozloučili s Terezkou B, Toníčkem S, Tiankou G, Honzíkem H, Jeníčkem L, Matýskem H, Honzíkem S, Danečkem S, Páťou M, Ondráškem H, Eminkou H, Rózinkou H, Timinkou K, Rozárkou K, Andrejkou K, Vítkem P. Věříme, že se všem u nás líbilo a budou na nás rádi vzpomínat. Všichni z mateřské školy přejeme budoucím školáčkům hodně úspěchů při zvládání školních povinností.

Události

- 2.8. kino Bulánka „Kouzlo derby“
- 16.8. kino Oleška
- 21.8. kolaudace ZŠ v Olešce
- 23.8. kino Krymlov
- 30.8. prohlídka budovy školy pro veřejnost
- 31.8. pouť v Olešce
- 1.9. začátek MŠ a ZŠ v Olešce
- 23.9. svoz nebezpečného odpadu
- 27.9. Spirituál kvartet v Krymlově
- 18.10. Doubravanka v Krymlově
- 25.10. Halloween v Olešce
- 28.10. Sokolský běh - Brník

Význam logopedické prevence v předškolním věku: proč je důležité začít včas?

Logopedie je obor, který se zabývá správným vývojem řeči, jeho poruchami a jejich prevencí. Včasná intervence je klíčem k úspěšnému zvládnutí řečových dovedností, což má pozitivní dopad nejen na jazykový rozvoj dítěte, ale i na jeho sebevědomí a sociální vztahy.

Proč je důležité začít s logopedickou péčí již v mateřské škole?

Včasná identifikace a prevence problémů umožňuje předcházet dlouhodobým komplikacím, například poruchám výslovnosti či komunikačním potížím.

Jakmile logoped odhalí nějaké odchylky výslovnosti, zařadí vhodná logopedická cvičení, která pomáhají dítěti správně vyslovovat hlásky, rozšiřovat slovní zásobu a rozvíjet větnou skladbu, což jsou základy dalšího vzdělávání.

Úspěšná komunikace je také klíčem k socializaci. Dítě, které se neumí správně vyjádřit, může být frustrované a méně sebejisté. Logopedická péče mu pomáhá tyto bariéry překonat.

Mateřská škola je ideálním prostředím pro spolupráci logopedů, učitelů a rodičů, kteří společně mohou dítěti poskytnout potřebnou podporu a motivaci.

Základní pravidla při procvičování logopedických cvičení:

- pozitivní motivace
- cvičení často a krátce (každý den, maximálně 5-10 minut)
- klidné prostředí
- využití pracovních listů a nejrůznějších pomůcek
- jednoduššího ke složitějšímu

Včasná logopedická péče je investicí do budoucnosti dítěte. Správný vývoj řeči ovlivňuje nejen školní úspěchy, ale i celkovou životní pohodu a socializaci. Proto je velmi důležité začít s logopedickou terapií co nejdříve a podpořit tak dítě v jeho řečovém a komunikativním rozvoji. Proto naše mateřská škola dlouhodobě spolupracuje s logopedickou poradnou z Českého Brodu. Paní logopedka jednou ročně (zpravidla v září) navštěvuje naši školu, aby se případné logopedické odchylky odhalily hned na počátku předškolního vzdělání. S těmito informacemi následně pracují pedagogové a hlavně rodiče dítěte.

Nabídka služeb sociálního pracovníka

V rámci projektu Společné komunitní Podlipansko mají obyvatelé obce Oleška možnost využít zdarma pomoc sociálních pracovníků působících v obcích zapojených v Místní akční skupině Podlipansko.

Sociální pracovníci nabízejí sociální poradenství všem, kteří se ocitli v problematické situaci, kterou nedokáží sami řešit a nemají po ruce nikoho, kdo by jim mohl pomoci.

Pomáhají se zprostředkováním dostupných sociálních služeb v regionu, ať už se jedná o služby péče o seniory, osoby se zdravotním postižením, ale i těm lidem, kteří o někoho pečují, dále rodinám s dětmi nebo i jednotlivcům v krizových situacích. Pomáhají s vyplněním a podáním dávek sociální pomoci, jednáním s úřady, lékaři a dalšími institucemi, kde daný člověk potřebuje podporu.

Setkat se se sociálním pracovníkem můžete jak v neutrálním prostředí (místnost městského, obecního úřadu / komunitního centra / kavárny / restaurace), tak i přímo v domácím prostředí, dle domluvy s pracovníkem.

Sociální pracovníci spolupracují s příslušnými odbory sociálních věcí, Úřady práce, ale také dalšími institucemi, které jsou potřebné při řešení konkrétní situace člověka.

V případě zájmu nás kontaktujte na telefonním čísle:

774 500 860, Hana Cíglarová – garant sociální práce.

PODLIPANSKO
ZDE BYDLÍM, ZDE ŽIJÍ

Znak a vlajka Olešky

Poslanecká sněmovna ČR rozhodla dne 19.5.2025 o udělení znaku a vlajky Olešky.

Jedná se o znak ve stříbrném štítě na modrém vlnitým sníženým břevnem vztyčená zelená větev olše s pěti odkloněnými listy.

Modré vlnité břevno odkazuje na Nučický potok protékající obcí Oleškou. Potok, na jehož březích rostly olše, velice pravděpodobně dal jméno vsi, která na jeho březích ve 13. století vznikla. Větev olše je mluvícím znamením a odkazuje na jméno obce. Počet listů se shoduje s počtem místních částí – Oleška, Brník, Králka, Bulánka a Krymlov. Větev symbolizuje společenství a jednotu místních částí v jednom celku.

Vlajka tvoří pět vodorovných pruhů - bílý, zelený, bílý, modrý a bílý. Bílé pruhy jsou odvozeny od stříbrného štítu, zelený od olšové větve a modrý od vlnitého břevna.

Obec Oleška
vás srdečně zve na

**Putovní
Kino**

PROMÍTÁME

KOUZLO DERBY

2. 8. 2025 OD 21:30 HOD.

Bulánka - travnaté hřiště
vstup zdarma

Začátek promítání po setmění.
Děky a dobrou náladu s sebou.

www.putovníkino.cz

Dětský den v Krymlově

V sobotu 31.5.2025 se na návsi v Krymlově uskutečnil Dětský den. Celá akce začala ve 14 hodin, kdy se začaly scházet rodiny s dětmi. Pro děti byla připravena zábavná stezka s 8 stanovišti, kde plnily různé úkoly a získávaly odměny. Na stezce děti poznávaly stopy zvířat, čím se zvířata živí, pojmenovávaly rostliny, učily se indiánské morseovky, luštily křížovky, házely kroužky, střelily na bránu, poznávaly zámečky, běhaly s míčkem na lžici a skákaly přes švihadlo. Celkem se zúčastnilo akce na 50 dětí, které obdržely v cíli u Kulturního domu malý dárek a buřtík. Vrcholem byly dva skákaací hrady, na kterých se děti opravdu vyřádily. O dobré občerstvení se postaralo místní pohostinství. Za organizaci a přípravu dětského dne v Krymlově děkuji celému týmu a těším se zase příště, protože děti si tento den užily.

Míša Novohradská

Olympijský běh - Krymlov

Ve středu 18.6. proběhl druhý ročník Olympijského běhu v Krymlově. Stejně jako loni jsme se dostali do vybrané společnosti pro pořádání závodu pod záštitou Českého olympijského výboru. V 92 lokalitách se zúčastnilo přes 12 tisíc běžců. Naše obec přispěla jak dospělými tak dětskými účastníky a vyplnila tak díru na mapě, kde v okolí 28km není žádný jiný běh. Nejbližší se běželo v Kolíně a Kutné Hoře. V 17h odstartoval dětský závod. Nejrychleji trať proběhla Johy Moskalová ročník 2014, která porazila i všechny chlapce.

Závod dospělých ovládl legendární Jiří Miler z AC Mladá Boleslav s náskokem téměř dvě a půl minuty před Michalem Dovičinem. Letošní závod byl velmi rychlý a čas který loni znamenal první místo, by letos nestačil ani na stupně vítězů. Krymlovské barvy úspěšně hájila Iva Šubotníková, která získala bronzovou medaili. Na nejvyšší stupínek se totiž postavili dvě závodnice, které doběhli do cíle ve stejném čase - Jindřiška Erdeiová a Miroslava Jiráková, za nimi skončila Lucie Sepekovská.

Jan Vedral

Krymlovská hospoda

Od června je opět po měsíci otevřena Krymlovská hospoda, s novým provozovatelem Tomášem Kolůvkem. Otevřeno je 4x týdně čtvrtek až neděle od 17h.

Bláznivá škola aneb co se ve škole nesmí – veselý začátek prázdnin pro děti i dospělé

V sobotu 5.7. 2025 se v Olešce, u příležitosti konce školního roku a začátku letních prázdnin, konala netradiční akce s výmluvným názvem „Bláznivá škola aneb co se ve škole nesmí“, která přilákala i přes vysoké letní teploty 70 dětí, desítky rodičů i kolemjdoucích. A jak už název napovídá – tentokrát šly všechny školní zákazy stranou!

Celá akce probíhala formou tematické stezky, kde si děti mohly vyzkoušet, co by jim ve škole rozhodně neprošlo. Od vyhazování věcí z oken, házení houbou po učitelích, lepení žvýkaček pod lavici, běhání po chodbách se svačinou, až po čmárání po zdech – vše bylo povoleno a dokonce podporováno. Děti se smály, běhaly a s nadšením se vrhaly do každé zakázané aktivity, kterou si jindy musí jen představovat. Za každé provedení lumpárny sice dostaly poznámku do žákovské knížky, jako v opravdové škole, ale na konci byly za všechny své poznámky odměněny krásnými cenami z rukou pana ředitele a jeho zástupce.

Na trase nechyběly ani anketní nástěnky, kde se nejen děti, ale i dospělí mohli vyjádřit k různým otázkám souvisejícím s jejich školními léty. Některé odpovědi byly překvapivé – dozvěděli jsme se například, že v našich obcích žijí lidé, kteří navštěvovali základní školu až v Mostě, ve Vraném nad Vltavou nebo v Horní Polici. Nostalgickou atmosféru navodily i retro nástěnky s dobovými fotografiemi ze soukromého archivu manželů Hrdličkových, které přitahovaly pozornost všech generací.

Po skončení stezky se všichni přesunuli k místní hospůdce, kde příjemnou atmosféru podtrhl kytarista Inych, který hrál k poslechu i k tanci pod širým nebem. Zábava pokračovala až do večerních hodin a bylo vidět, že si ji užívají jak malí, tak velcí.

Děkujeme všem sousedům a kamarádům, kteří se podíleli na tvorbě stezky. Velké díky patří tradičně i panu malíři Jiřímu Filípkovi za namalování originálních dekorací a obecnímu úřadu za poskytnutí finančních prostředků. V neposlední řadě děkujeme za poskytnutí sponzorského daru v podobě sladkostí pro děti firmě Bonavita a Norma.

Akce „Bláznivá škola“ byla skvělým způsobem, jak oslavit začátek prázdnin – s humorem, nadhledem a hlavně s p o l e č n ě.

Krásné léto

Petra Kubelková a spol

Vítání nově narozených občanů

V neděli 25.5.2025 jsme přivítali do našich obcí nové občanky Viktorku J., Anežku Š. a Anničku K. z Olešky, Alexe F. a Melinku Š. z Králky a Pepíčka V. a Amálku F. z Bulánky.

Celým odpolednem nás provázelo vystoupení dětí z Mateřské školky – Ondřeje Havránka, Jana Starého a Timinky Konopkové. O hudební doprovod se postaral David Tůma a Aneta Novohradská.

Společně jsme strávili příjemné odpoledne, děkujeme

Spirituál kvartet v Krymlově

Zveme Vás na výjimečný koncert kapely Spirituál kvartet, který se bude konat v sobotu 27.9.2025 od 19 hodin v KD Krymlov.

Spirituál kvartet je skupina přímo navazující na legendární folkovou kapelu Spirituál kvintet. Kontinuitu s tímto souborem, významně ovlivňujícím hudební scénu více než 60 let, zaručuje nejen návrat k původnímu historickému názvu, ale především účast Jiřího Holoubka a Veroniky Součkové, dlouholetých členů Spirituál kvintetu. Ti své síly spojili se dvěma dalšími vynikajícími muzikanty, Zbyňkem Burešem a Janem Jandou. Spirituál kvartet s pokorou a úctou staví na odkazu svých předchůdců, který ale zcela samozřejmě rozvíjí dál vlastním zvukem i podáním nejen skladeb prověřených desetiletími, ale i novým autorským repertoárem.

Vzhledem k omezenému počtu míst v sále KD Krymlov doporučujeme si vstupenky zakoupit dopředu na OÚ Oleška nebo v Krymlově, č.p. 19 (Svobodovi).

Kontakt pro zakoupení vstupenek:
OÚ Oleška 321 697 689, 724 053 537,
Svobodovi 607 178 770

SPIRITUÁL KVARTET

sobota 27. září 2025
od 19 hodin
KD KRYMLOV

WWW.SPIRITUALKVARTET.CZ

Koutek přírody

Když se zamyslíme co vše může způsobit takové malé klíště.

A co je to jako:

V různých fázích vývoje vydrží klíště obecně velmi dlouho bez další potravy. Při podmínkách v laboratoři vydržela klíšťata , která byla před tím plně nasáknutá, až 10 let bez potravy.

Ve volné přírodě žijí zhruba 3-5 let.

Samci klíšťat umírají po páření , samičky umírají po naklazení vajíček.

Při hledání potravy slouží klíšťatům tzv. Hallerův orgán, který funguje jako chemický receptor a je schopen rozpoznat látky vylučované živočichy jako amoniak, oxid uhličitý nebo kyselina mléčná.

Klíšťata nepadají ze stromu , jak se často tvrdí, ale na svoji oběť čekají na stéblech trávy , na keřích či kmenech stromu jsou schopny přežít celý program v automatické pračce při 40 st. C. přežijí až 3 týdny pod vodou, proto klíšťata nikdy nespachujte!!! do toalety nebo umyvadla -přežijí až 12 hodin při teplotách pod – 10 st.C – vedle komárů jsou jsou klíšťata největší přenašeči nemocí , v Evropě mají v tomto ohledu dokonce prvenství – některých regionech je více než 50% klíšťat infikováno boreliemi .

Klíšťata upřednostňují vlhké prostředí, přezimují v myších norách , kde jsou schopna přežít teploty kolem – 15 st. C a mohou být aktivní již při – 5 st. C , takže se mohou vyskytnout i na podzim či v zimě.

Celosvětově existuje víc než 900 druhů klíšťat.

A jak na to jsme u rostlin s otravou?

Narcis- nejčastěji k otravě dochází po záměně s kuchyňskou cibulí

Náprstník červený- v přísně určeném množství se používá jako lék na srdce, v opačném případě vylučuje vysokoúčinný jed, už dva lístky mohou být pro člověka smrtelné. Naštěstí mají dost hořkou chuť , která konzumenta včas odradí.

Tis červený- okrasná dřevina je celá jedovatá s vyjímkou dužiny červených bobulí , které obalují semena. Obsahuje jedovatý alkaloid taxin , který vyvolává křeče , zvracení a při vysokých dávkách i smrt.

Štředec odvislý- tento zlatý dešť patří mezi nejvíce toxické rostliny, které se u nás pěstují. Stačí požit pár květů nebo semen a následky mohou být fatální. Pozor na děti.

Břešťan popínavý- navzdory tomu, že všechny části rostliny jsou jedovaté, obsahují léčivé látky nápomocní při kožních problémech , hemeroidech a revmatismu. Nejjedovatější části rostliny jsou plody a bobule. Otrava může nastat už při užití tří bobulek a projevuje se zvracením, průjmem a nebo bolestí hlavy

Koniklec obyčejný – zákonem chráněná jedovatá rostlina, způsobuje podráždění pokožky a při vnitřním požití střevní problémy a poruchy centrálního systému.

Bolševník obrovský- patří mezi nejnebezpečnější invazní a toxické rostliny na našem území.Obsahuje fototoxické furanokumariny , které ve tmě dráždí pokožku a vlivem světla způsobují poleptání kůže a bolestivé boláky. Při odstraňování bolševníka buďte opatrní , nasadte ochranný oblek, tvarový štít, případně respirátor.

Pryšec myrtový- okrasná sukulenní rostlina , vysazovaná do skalek. Při zlomení s ní vytéká toxické mléko, které způsobuje otoky, zápal, a podráždění kůže. Obzvlášť opatrní buďte při přesazování , nasadte si rukavice a nikdy nepřetírejte oči.

Jesenka obyčejná – už ve starověku věděli, kam sahá jed této rostliny. Už ve svých dílech ji vzpomínají básníci Horácius a Ovídius. Patří mezi nejzákeřnější a nejnebezpečnější. Otrava se projeví až když je pozdě. Toxická je celá rostlina a nejvíc hlízy. Pozor si dejte na vody ve váze, kde byla namočený její květy.

Ričin obyčejný – dekorativní a exotický keř, s oblibou pěstovaný v okrasných zahradách , ve svých semenech obsahuje, tzv. Buněční jed. Příznaky otravy se podobají nejdříve běžné chřipce, která končí vnitřním krvácením. Olej ze semen, při vyšetřování vězňů, používal Mussolini. Známých je několik atentátů , před devíti lety byly doručovány výhružné listy s ricinem významným politickým představitelům v USA.

Sněženka jarní – něžný kvítek končící zimy obsahuje alkaloidy, které vyvolávají trávicí problémy. Nejvíce se jich nachází v cibulce , pro člověka však otrava není smrtelná, tělo jed dokáže samo odstranit.

Iskerník prudký – celá rostlina je jedovatá, obsahuje protoanemonin , který má silný dráždivý účinek. Při kontaktu s ním se vyskytuje podráždění kůže, pálení a zčervenání.

Rebarbora vlnitá – kyselou chuť rebarbory určitě oceníte při přípravě koláčů , no s její používáním byste to neměli přehánět. Je sice bohatá na obsah vitamínů a minerálů , no ukrývá v sobě i kyselinu šťavelovou , která způsobuje ledvinové kameny. Stonky rebarbory je dobré sbírat jen do Jána, kde je její obsah během roku nejnižší. Nejvíce koncentraci této kyseliny obsahují její listy, proto se jim raději vyhněte.

Rhododendron - nádherné keře, ozdoby jarních zahrad jsou bohužel také jedovaté. Nejnebezpečnější jsou listy, obsahující neurotoxin andromedatoxin, který způsobuje nevolnost a v krajním případě zástavu srdce. Známé jsou též otravy z medu včel, které opylovaly rododendrony.

Konvalinka voňavá – na jaře si ji lehce zmýlím s medvědíím česnekem, který však, naštěstí ,raší spíš, a je dobře rozpoznatelný podle specifické česnekové vůně. Pár lístků odrovná i statného chlapa, dokonce otrava může nastat i vypitím vody z vázy ve které byly konvalinky namočené. Příznaky otravy jsou nevolnost, zažívací problémy, zvýšení močení, mdlost a křeče.

Oleandr obyčejný – tak jako je oleandr krásný, tak může být i nebezpečný. Je považovaný za jednu z nejedovatějších zahradních rostlin, už použití jednoho listu dokáže usmrtit dospělého člověka. Dokonce otrava nastává i po konzumaci medu, který včely vyprodukují z pelu jeho květů.

Oměj tuhý, Oměj šalomounek, vlčí mor – je považována za nejedovatější rostlinu Evropy. Roste ve vyšších nadmořských výškách . Poznáme ji podle krásných modrých květů, připomínající přílby. Otrava se projevuje slintáním, dušením, třepavkou, zvýšeným pulzem a silným dýcháním.

Bolehlav skvrnitý – silně jedovatá rostlina se na popravu používala už ve starověkém Řecku. Smrtící vývar z této rostliny byl naservírovaný i odsouzenému antickému filozofovi Sokratovi. Rostlina se vyskytuje takměř v celé Evropě přičemž je jedovatá jak pro lidi tak pro zvířata. Při doteku může způsobit prudké alergické reakce, proto se od ní držte co nejdále.

Čemeřice – neúnavně kvetoucí královna zimní zahrady se v minulosti používala jako jed a nebo

otrava při bojích na šípy. Celá rostlina, včetně kořene, je prudce jedovatá.

Durman voňavý – jeho květy jsou nesmírně krásné, poznat jej můžete i pod názvem andělské trubky. Celá rostlina je prudce jedovatá, při práci s ním vždy používejte rukavice. Obzvlášť zákeřné jsou semena, proto nikdy pod Durman neumísťujte misky domácích zvířat, mohly by tam napadat. Ve středověku byl důležitou součástí čarodějnických rituálů , odvar ale i nápoj lásky.

Vlčí bob, neboli lupina – na trhu můžete najít lupinovou mouku, rozhodně si nezkoušejte vyrobit svépomocí z plodů okrasných druhů lupiny, které vám rostou na zahradě. Patří mezi vysoko jedovaté rostliny , které obsahují velké množství zdravotně škodlivých toxinů. Vzpomínaná mouka se vyrábí z lupiny bílé . No i ta často spustí alergické reakce, zejména u lidí s alergií na arašidy.

A jaké je to s počasím?

Vavřínek(10.08.) ukazuje jaký podzim nastupuje
Jak je teplý svatý Jakub(25.07) , tak studené jsou Vánoce
Jaká povětrnost na sedm bratří (10.07.) , taková po sedm týdnů patří.

O svatém Norbertu(06.06.) chladno jde už k čertu.
Od svatého Bartoměje, 24.08, slunce už tolik nehřeje,
V září mnoho požárů, bývá proto, že obloha rdívá.

Pěkné podzimní dny přeje Číman

Kutnohorské hornické povídání II

Názory, kdy v Kutné Hoře započalo dolování stříbra jsou stále předmětem diskusí. Častěji se uvádí, že dobývání stříbra zde započalo kolem poloviny 13. století. K jeho velmi rychlému rozkvětu pak došlo již koncem 13. století. V té době docházelo k vyčerpání stříbrných dolů na Vysočině, především v Jihlavě a širším okolí Havlíčkova Brodu, kde se stříbro dobývalo od první poloviny 13. století. Uvedená datování se opírají o první dochované písemné záznamy. Poslední dobou však zaznívá, že stříbro bylo na území dnešní Kutné Hory a v jejím nejbližším okolí těžené již za dob Slavníkovců, v závěru 10. století. Tento názor se opírá především o doloženou ražbu jejich stříbrných denárů, která se v letech 982-995 uskutečňovala v blízkém Malíně (dnes východní předměstí Kutné Hory) a rovněž na jejich centrálním hradišti Libici („nad Cidlinou“). Denáry Slavníkovců lze poznat podle vyraženého popisu „MALIN CIVITAS“ (obr.). Předpokládanou těžbou v Kutné Hoře si mohli zajišťovat i zdroj stříbra pro své vyspělé kovotepecké dílny na hradišti Stará Kouřim. K tomuto názoru se přikláním i já s tím, že v té době probíhala první etapa dobývání, zaměřená na vrchní, zvětralé partie rudních žil. Ty vycházely na povrch v údolí Vrchlice (říčky původně nazývané „Pách“), potoka Bylanky, a rovněž na úbočí blízkých kopců Kaňk, Grunta a Kuklák, nalézajících severně od města. Dobývány byly stříbrem silně nabohacené vrchní části žil, které nebyly překryty křídovými sedimenty a/nebo čtvrtohorními sprašemi a nalézaly se rovněž nad úrovní spodní vody. Pískovce a spraše o mocnostech 10-30 m totiž v Kutné Hoře překrývají výchozy většiny rudních žil, což ztěžovalo jejich nálezy a počáteční dobývání. Předmětem první těžby bylo ryzí stříbro, stříbrné černě a rovněž jeho snadno zpracovatelné minerály jako argentit/akantit (Ag_2S) a pravděpodobně i chlorargyrit (AgCl). K podpoře názoru, že místní výskyt stříbra neušly pozornosti usdlým Slavníkovcům, přispívá i logická otázka: „je pravděpodobnější dříve objevit ložiska stříbra v řídce osídlených, nehostinných hvozdech Českomoravské vrchoviny, nebo v obhospodařované kulturní krajině Kutnohorska, s několika tisíciletou historií. Příkladem mohou být: významný sídelní areál Bylany, archeologické doklady o 5500 let starém osídlení v samotné Kutné Hoře, nebo velmi blízké hradiště Dänemark. Odpověď je zřejmá... Při dobývání výchozů rudních žil byly hloubeny příkopy a mělké šachtice. Tato činnost se většinou odehrávala do hloubek 5 až 15 m. Stříbro tehdy mohlo být získáváno i rýžováním rozsypů výchozů rudních žil a rovněž usazenin (aluvia) říčky Vrchlice a potoka Bylanky. Celkovou produkci stříbra si v této první etapě dobývání dovoluji odhadnout na maximálně 2 – 3 tuny. Nicméně, i tak by se jednalo o pouhé první desetiny procenta celkového množství stříbra, které bylo za celou historii dolování v Kutné Hoře vytěženo. K tomuto odhadu jsem dospěl na základě geomorfologické a ložiskově-geologické charakteristiky ložiska, a zejména pak nových poznatků, týkajících se revize minerálů stříbra, které se zde nalézají. V úvahách se mi rovněž promítalo teoretické srovnání s výchozy stříbrných žil, které byly nalézány a dokumentovány prvními prospektory v druhé polovině 19. stol. na západě USA, Kanadě a Austrálii. Rovněž v Jáchymově se podle historických záznamů z 16. stol. nalézaly pod vývraty ve výchozech rudních žil dráty stříbra „jako brk-silné a půl lokte (15 cm) dlouhé“. V horních partiích žil se zde vyskytovaly bloky stříbra i 100 kg těžké. Je ale pravda, že Jáchymov je jiný typ žilného ložiska, kde se dobýval i kobalt, bismut a v novodobé historii především uran. V historických záznamech se uvádí, že drátkovité stříbro, označované jako „kňoury“ se nalézalo i v Kutné Hoře.

V důsledku vyvraždění Slavníkovců na Libici (r. 995) pravděpodobně došlo k přechodné ztrátě místního hornického „know-how“. To pak mohlo mít za důsledek zhruba 250 let prodlevy, než započala druhá a nejvýznamnější etapa hornické činnosti. Za tu dobu prodělalo hornictví ve střední Evropě značný technický pokrok. Do české kotliny směřovali zkušenější havíři z německých zemí, kteří se nejprve zaměřovali na méně osídlená území na Jihlavsku a Havlíčkobrodsku. Výrazný pokrok se promítl zejména ve využívání síly vodního kola. To se uplatnilo při čerpání přítoků podzemních vod, pohonu hamrů, měchů při hutnění rud a rovněž větrání důlních děl. Byly také nalezeny způsoby zhutňování komplexnějších, chudších a tím hůře zpracovatelných stříbrných rud. V této souvislosti nelze vyloučit, že hlavní etapa dobývání stříbrných rud v Kutné Hoře do určité míry nepřímo navazuje na příchod Cisterciáků a založení jejich kláštera v sousedním Sedleci v roce 1142. Cisterciácký řád byl známý šířením technického pokroku na hospodářství svých klášterů, mj. i vodního inženýrství a využívání síly vodního kola. Má se za to, že k obnovení těžby stříbra došlo v polovině 13. stol., kdy se do Kutné Hory začínali přesouvat hlavně němečtí havíři z Jihlavska a Havlíčkobrodsko, kde docházelo k vyčerpání menších a poměrně mělkých ložisek. K objevu stříbra se váže i pověst, podle které sedlecký cisterciácký mnich Antoň, odpočívající v lesíku, objevil v místě budoucí hornické osady tři stříbrné pruty vyčnívající ze země. Aby místo znovu našel, označil ho částí svého oděvu (kutnou). A podle toho byl prý odvozen i název Kutné Hory (s tím se však rozhodně ztotožnit nelze). Pokud by pověst vycházela alespoň z některých tradovaných skutečností, např. že ryzí stříbro bylo možno nalézt i na samém povrchu, pak pochybuji, že by k podobným nálezům nedocházelo již za místní vlády rodu Slavníkovců.

Jako zastánce existence slavníkovského dolování v KH si dovoluji následující komentář. Pokud na nějakém ložisku později následuje další etapa dolování, začíná nejprve v místech, kde původní dolování ustalo. Tím logicky dochází k zastření jeho předchozích projevů. Bohužel z dob vlády prvních Přemyslovců a konkurenčního rodu Slavníkovců z 10. století neexistují žádné písemné doklady. Rozhodně se však neztotožňuji s názory řady historiků, že naši předci si v té době opatrovali stříbro pro své rozvinuté kovotepecké dílny a ražbu prvních mincí jeho dovozem ze vzdálených zemí a obchodem, když se jeho ložiska nalézala na jejich území. Někteří badatelé dokonce uvádějí, že dovážené stříbro mohlo pocházet až z bohatých nalezišť v severní Africe, blízkého východu (Anatolie) a území dnešní Arménie. Osobně bych ještě připustil, že určitá množství mohla pocházet z Polska či Uher.

Domnívám se, že za vyvražděním Slavníkovců byl především hospodářský a mocenský zájem Přemyslovců zmocnit se jejich zdrojů stříbra. Nakonec, jeho nezanedbatelná potřeba souvisela i s povinností českých knížat k placení tributu (poplatku za mír a ochranu) východofrancké říši (Svaté říši římské).

Miroslav Šedina

Redakce zpravodaje: Magdalena Vlasáková, kresby – Jiří

Filípek, grafická úprava - Jan Vedral

Články nejsou upravovány redakcí, za jejich obsah odpovídají autoři. Elektronická verze zpravodaje na stránkách www.oleska.cz